

Α' ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΝΟΜΩΝ

ΕΚΘΕΣΗ ΣΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ

«Αποκατάσταση, προστασία και ανάδειξη του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος των Νήσων που υπάγονται στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Αιγαίου»

1. Με τις διατάξεις του προς ψήφιση νομοσχεδίου προτείνονται συγκεκριμένα μέτρα και κίνητρα τα οποία αποσκοπούν στην αποκατάσταση και ανάδειξη του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος των νησιών του Αιγαίου (άρθρο 1 παρ. 2 και άρθρο 4 του νομοσχεδίου) και αφορούν σε συγκεκριμένες κατηγορίες κτισμάτων, όπως απαριθμούνται ειδικότερα στο άρθρο 1 παρ. 1 του νομοσχεδίου. Για τον σκοπό αυτό, προτείνεται η σύσταση και λειτουργία, στο Υπουργείο Αιγαίου, συλλογικού οργάνου, της «Επιτροπής Αποκατάστασης, Τοπίου, Κτισμάτων, Οικισμών και Οικιστικών Συνόλων», η συγκρότηση της οποίας γίνεται με απόφαση του Υπουργού Αιγαίου (άρθρα 2, 3 του νομοσχεδίου). Τέλος, ορίζονται τα κίνητρα και η διαδικασία για την υπαγωγή στις διατάξεις του (άρθρα 4, 5 και 7 του νομοσχεδίου).

2. Με τις διατάξεις του άρθρου 24 παρ. 1 και 6 Σ, το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον έχει αναχθεί σε αυτοτελώς προστατευόμενο αγαθό, προκειμένου να εξασφαλισθεί, αφενός, η οικολογική ισορροπία και η διαφύλαξη των φυσικών πόρων και, αφετέρου, η διάσωση και προστασία των μνημείων και άλλων στοιχείων που συνθέτουν την πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας. Σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 24 Σ, για τη διαφύλαξη του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, το Κράτος έχει την υποχρέωση να λαμβάνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας, η οποία κατοχυρώνεται πλέον συνταγματικά. Ειδικότερα, τα αρμόδια όργανα του Κράτους οφείλουν να προβαίνουν σε θετικές ενέργειες για τη διαφύλαξη του και να λαμβάνουν τα απαιτούμενα

νομοθετικά και διοικητικά μέτρα, παρεμβαίνοντας στον αναγκαίο βαθμό και στην οικονομική ή άλλη συλλογική ή ατομική δραστηριότητα, προκειμένου να εξασφαλισθεί η βιώσιμη ανάπτυξη (βλ. μεταξύ άλλων, Α. Τάχου, Δίκαιο προστασίας του περιβάλλοντος, 1998, Γ. Παπαδημητρίου, Προστασία του περιβάλλοντος και αναθεώρηση του συντάγματος, σε Νόμος και Φύση, 1997, σελ. 457 επ., Ι. Καράκωστα, Περιβάλλον και Δίκαιο, 2000, Μ. Δεκλερρή, Ο δωδεκάδελτος του περιβάλλοντος: εγκόλπιο βιωσίμου αναπτύξεως, 1996, σελ. 26 επ., ΣτΕ 3478/2000 Ολομ. ΝοΒ 2002, σελ. 195 επ., 613/2002 Ολομ. ΠερΔικ 2002, σελ. 296 επ.). Επίσης, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 24 παρ. 2 Σ, η ορθολογική χωροταξική διάρθρωση της Χώρας και ο έλεγχος της πολεοδομήσεων υπάγονται στη ρυθμιστική αρμοδιότητα και τον έλεγχο του Κράτους, που οφείλει να θεσπίζει τις αναγκαίες ρυθμίσεις, ώστε να διασφαλίζεται η προστασία του περιβάλλοντος, οι άριστοι δυνατοί όροι διαβίωσης του πληθυσμού και η οικονομική ανάπτυξη στο πλαίσιο της αρχής της βιώσιμης ανάπτυξης, οι δε σχετικές επιλογές και σταθμίσεις πρέπει να γίνονται κατά τους κανόνες της επιστήμης (άρθρο 24 παρ. 2 Σ). Η εν λόγω σχεδιασμένη παρέμβαση του κράτους στον χώρο οφείλει να αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση της λειτουργικότητας και την εξασφάλιση των καλύτερων δυνατών όρων διαβίωσης και να αποτελεί το πόρισμα πλήρους και εμπεριστατωμένης επιστημονικής μελέτης με σκοπό την «...πρόληψη της βλάβης του φυσικού περιβάλλοντος χάριν της οικολογικής ισορροπίας και της διατήρησης αυτού και των φυσικών πόρων προς όφελος όχι μόνο της παρούσας γενεάς, αλλά και των επομένων (...) σε τρόπο ώστε όχι κάθε ανάπτυξη, αλλά μόνον η βιώσιμη, δηλαδή εκείνη που δεν επιφέρει βλάβη στο περιβάλλον και άρα είναι διατηρήσιμη και όχι πρόσκαιρη, να είναι επιτρεπτή από το Σύνταγμα...» (ΣτΕ 3698/2000, ΝοΒ 2002 σελ. 580 επ., βλ. μεταξύ άλλων, Β. Σκουρή, Χωροταξικό και Πολεοδομικό Δίκαιο, ΙΙ, 1994, Δ. Χριστοφίλοπουλου, Αστικός και χωροταξικός σχεδιασμός – προγραμματισμός, 1991, σελ. 123 επ., Ν.Ρόζου, Η νομική προβληματική του χωροταξικού σχεδιασμού, 1994, του ιδίου, Προβλήματα προστασίας της πολιτιστικής κληρονομίας στον νομό Κυκλάδων, σε Νόμος και Φύση 1998, σελ. 569 επ.). Ο κανόνας της βιώσιμης ανάπτυξης, της οικολογικής ισορροπίας και της διαφύλαξης των φυσικών πόρων ισχύει κατά μείζονα λόγο για τα νησιά «...των οποίων η ανάπτυξη, οικιστική, τουριστική και γενικώς οικονομική, πρέπει να συνδέεται με τη διατήρηση του χαρακτήρα τους και του νησιωτικού ανθρωπογενοῦς και φυσικού περιβάλλοντος και τοπίου και να μην παραβιάζει τη φέρουσα ικανότητά τους, ως παραδοσιακών ανθρωπογενών συστημάτων και ευαίσθητων οικοσυστημάτων...» (ΣτΕ 3406/2001, 637/98, Π.Ε. ΣτΕ 636/2002, 633/2002, 536/2002, 432/2001). Σε εφαρμογή της ανωτέρω συνταγματικής

επιταγής για χωροταξικό σχεδιασμό, εκδόθηκε ο ν. 2742/1999, σκοπός του οποίου είναι, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 1, μεταξύ και άλλων, η προστασία και αποκατάσταση του περιβάλλοντος, η διατήρηση των οικολογικών και πολιτισμικών αποθεμάτων και η προβολή και ανάδειξη των συγκριτικών γεωγραφικών, φυσικών, παραγωγικών και πολιτιστικών πλεονεκτημάτων της χώρας, η ενίσχυση της διαρκούς και ισόρροπης οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης της χώρας.

3. Στο πλαίσιο των ανωτέρω διατάξεων και προφανώς στην κατεύθυνση της υλοποίησής τους, με το προς ψήφιση νομοσχέδιο προτείνονται ρυθμίσεις, οι οποίες αποβλέπουν στην αναβάθμιση της ποιότητας του ευρύτερου δομημένου χώρου των νησιών του Αιγαίου και της ποιότητας του φυσικού τοπίου, που αποτελεί άλλωστε κύριο πόρο των νησιών. Για τον σκοπό αυτό, θεσμοθετείται το νομικό πλαίσιο προκειμένου να αναβαθμισθεί η αρχιτεκτονική φυσιογνωμία των νησιών από την υποβάθμιση, σε περιοχές αρμοδιότητας του Υπουργείου Αιγαίου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4 παρ. 1 ν. 1577/1985, όπως αντικαταστάθηκε με τη διάταξη του άρθρου 3 ν. 2831/2000 σε συνδυασμό με το άρθρο 34 παρ. 5 ν. 2971/2201, δηλαδή τους χαρακτηρισμένους παραδοσιακούς οικισμούς και τις περιοχές ιδιαιτέρου φυσικού κάλλους, και ταυτοχρόνως επιδιώκεται η συμμετοχή των ίδιων των ενδιαφερομένων ιδιοκτητών (άρθρο 5 παρ. 2 και παρ. 3 του νομοσχεδίου).

Αθήνα, 3 Νοεμβρίου 2003

Η εισηγήτρια επιστημονική συνεργάτις
Αλεξάνδρα Καρέτσου

Ο προϊστάμενος του Α' Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Στέλιος Ν. Κουσουλής
Επίκ. Καθηγητής Νομικής Παν/μίου Αθηνών

Ο προϊστάμενος της Α' Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αντώνης Μ. Παντελής
Καθηγητής Νομικής Παν/μίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Καθηγητής Κώστας Μαυριάς